

דף לג.

עין משפט א.

או"ח סימן תרמו פעיף ה

ח. יבשו רוב עליו ונשתייר בראש ל כל בד מהג' מ בדין, עיגול אחד וכו' ג' עלין לחין כשר.

וי"א אפי' לא נשאר אלא עלה אחד יחיד ירוק בכל בד ובראשם כשר, ובלבד שיהיה העלה העליון הרוכב ם על שני העלים האחרים. אם אותם עלים שלא יבשו הם כמושים יש פוסלין ויש מכשירין ע.

עין משפט ב.ג.

יו"ד סימן כה פעיף יא

יא. כיסהו הרוח פטור מלכסות ם ואם חזר ונתגלה חייב לכסותו ז, אבל אם הוא בעצמו כיסהו ך ונתגלה שוב אינו חייב לכסותו.

עין משפט ד.

או"ח סימן תרנא פעיף א

א. מצות ד' המינים שיטול כל אחד לולב אחד וב' ערבות וג' הדסים ר.

ל. ולא דמי לסעיף ה' בעבות דלא בעינן בראש, דכאן משום הדר ואם אין הלח בראשו לא הוי הדר, אבל בסעיף ה' דעבות בעינן והוא עבות. ט"ז ס"ק י'.

מ. ובשעת הדחק סגי בבד אחד כמו בסי' תרנ"א סעיף א'. ב"י בשם הר"ן. מ"ב אות כ"ב. כך פי' הגאון דברי השו"ע וכן ברע"א.

ס. שבו תלוי ההדר. ב"י בשם הרא"ש. והיינו עלה האמצעי אבל לא הגבוה מהם בשורש דהו"ל שוטה כמ"ש בסעיף ג'. והלכה כדעה ראשונה. מ"ב אות כ"ו.

ע. דעת הרא"ש כיון דכמוש כשר, ודעה ראשונה דעת הראב"ד ולהלכה ביום הראשון שהוא דאורייתא ראוי לחוש לדעת הראב"ד שפוסל. מ"ב אות ר"ז. וכה"ח אות נ"ה.

פ. ממשנה שם דף פ"ז והיינו שכיסהו הרוח עד שאין רישומו ניכר, אבל אם רישומו ניכר חייב לכסותו. שם אות ס"ג. ודוקא שכיסהו הרוח בדבר הכשר לכיסוי אבל בדברים הפסולים לכיסוי צריך לכסות דלאו כיסוי מיקרי, ויש אומרים לברך וספק ברכות להקל. כף החיים אות ס"ד. ואם רצה לגלותו ולכסותו הוא בעצמו מצוה הוא עושה. שם באות ס"ה.

צ. בלא ברכה ואם יש לו עוף אחר ישחטנו לידו ויברך. כף החיים אות ס"ט.

ק. או ישראל אחר כיסהו כדינו ואין לכסות במקום מועד שיתגלה שם, וכן אחרי שכיסהו אין לגלותו לכתחילה. שם אות ס"ז.

ר. מהרי"ף והרמב"ם, ובזהר פ' פנחס דף רנ"ו, ובהקדמת התיקונים, ובשער הכוונות דף ק"ה ע"ג והם רומזים אל בחינת ז' החסדים, ההדסים כנגד חסד, גבורה ותפארת.

הגה: ובמקום הדחק שאין הדס כשר די לו באחד שאינו קטום ^ש.

א. ב. מצוה לאגדם ^ח בקשר גמור דהיינו שני קשרים זה על זה משום נוי. ויכול לאגדם במין אחר ^א. ואם נשרו מהעלין בתוך האגודה בענין שמפסיק אין לחוש דמין במינו אינו חוצץ.

א. ג. אם לא אגד אותו מבעוד יום או שנפתח הקשר, אין לקושרו ביו"ט בקשר גמור ^ב, אלא בעניבה.

הגה: ויש שכתבו לעשות הקשר בדרך אחרת שכורך סביבות ג' המינים ואח"כ תוחבין ראש החוט תוך הסיבובים הכרוכים, וכן נוהגין ^ג.

הערבות כנגד נצח והוד. והלולב כנגד היסוד. והאתרוג כנגד המלכות. ועיין כמה רמזים עוד בכה"ח אות א'.

שיטול כל אחד לולב אחד וג' הדסים וב' ערבות, היינו שאין הש"ץ מוציא ידי חובת כולם בנטילתו כמו בתקיעת שופר ומגילה דכתיב ולקחתם לכם שתהיה לקיחה ביד כל אחד ואחד.

וגם בשאר הימים בעינן לקיחה לכל אחד ואחד, כ"כ בתשובת ח"ס סי' קפ"ב ודלא כחכם אחד. כה"ח אות ג'.

אם עבר ונטל לולב עם ערבה אחת צריך לחזור וליטול דכתיב ערבי נחל ומיעוט רבים שנים אך לדינא לא יברך. כה"ח אות ה'. וכן אם נטל ומצא רק ב' הדסים במקום ג' יחזור ויטול בלי ברכה. שם.

ש. ויטלם בלא ברכה גם בשאר הימים. כה"ח אות ח'.

ת. אע"ג דקיי"ל כרבנן דלולב א"צ אגד מ"מ מצוה לאגדם משום נוי דכתיב "זה אלי ואנוהו". סוכה ל"ג ע"א.

וא"כ טוב לומר לשם יחוד לפני הקשירה דזו ג"כ מצוה.

א. ואין בזה בל תוסיף כיון שאין חובה לאוגדו כל אחד עומד בפני עצמו, ואין בזה גם משום חציצה כיון שהוא לנאותו. טור ומ"א ס"ק ב', ומ"ב אות ט'.

ב. דאין איסור אלא בב' קשרים זה על זה, ב"י בשם המרדכי. ואם רוצה לתת אותם בתוך הקושיקלך יקשור אותם מקודם ביחד. מ"ב אות ח'. כה"ח אות י"א.

ויאגוד הערבה בשמאל וההדס בימין והלולב באמצע והוא על דרך הסוד, של"ה. מ"א ס"ק ד'. אבל המהר"י צמח כתב באופן זה, ג' הדסים אחד בצד ימין והשני בצד שמאל והשלישי באמצע נוטה לימין ובין ההדסים ישים ב' הערבות, וכ"ה בזוהר פ' תצוה דף קפ"ו ע"ב, והלולב יהיה השדרה שלו מול הקושר והנוטל אותו, ורמז לזה וראית את אחורי לפני לא יראו. ועיין בכה"ח אות ט"ו.

ושם הביא ששמע בשם האר"י שיש לעשות י"ח קשרים בלולב כנגד י"ח חוליות שבשדרה של האדם, ויעשה ט"ו בלולב וג' קשרים באגד הערבה וההדס והלולב, ויש שעושים י"ח קשרים שלמים בלולב עצמו רמז לשדרה, חוץ ממה שקושרים ג' המינים יחד.

ג. היינו אפי' בחול שאחרי קשר אחד כורכן ותוחב הקצה והוי אגד.

הגה: יש לקשור ההדס גבוה יותר מן הערבה ^ד.

הגה: ויוריד ההדס והערבה בתחתית הלולב בקשירה, כדי שיטול כל הג' מינים בידו בשעת הברכה ^ה.

הגה: ויש שכתבו לעשות ג' קשרים בלולב ^ו וכן נוהגין.

דף לג:

עין משפט א.ב.ג.ד. או"ח סימן תרמו פעיף ב

עין לעיל דף לב: עין משפט ו

עין משפט ה. או"ח סימן תרנא פעיף א

עין לעיל דף לג. עין משפט ד

עין משפט ו. או"ח סימן תרמט פעיף א

עין לעיל דף לב: עין משפט ד

עין משפט ז. או"ח סימן תרמו פעיף ב

ב. ערבה שיבשה ^ז או נשרו רוב עליה ^ח או נקטם ראשה ^ט פסולה ^י, אבל

ד. ^ו שההדס הוזכר תחלה בפסוק "וענף עץ עבות" ואח"כ "וערבי נחל".
ה. ואם לא השפיל אותם כיון שאגודים בו למעלה הרי זה מותר ושמה לקיחה. כה"ח אות כ"ו. מ"ז אות יו"ד.

ו. והגם שלקיחה ע"י דבר אחר הוי לקיחה כמו בסעיף ז', מ"מ במקום דאפשר לא עבדינן ע"י דבר אחר. ביאורי הגר"א, ומ"ב אות י"ג.

ז. כנגד ג' אבות, והיינו חוץ מג' הקשרים שעושה לג' המינים ביחד. ובדיעבד סגי בקשר אחד ללולב. מ"ב אות י"ד.

ז. היינו ברוב עליה. מ"ב אות ז' ובשער הציון אות ו'. ואפי' לא נעשה היובש אלא בערבה אחת פסולה. מ"ב בשער הציון שם. ויבשה היינו משיכלה הירקות לגמרי וילבינו פניה כמו בהדס. כה"ח אות י'.

ח. ויש לדקדק בזה שלפעמים ע"י תחיבתה בלולב או הנענועים נושרים. מ"ב אות ח'. ויש ליוזר בזה משום ברכה לבטלה.

ו. ובהושענא לחבטה שהוא מנהג נביאים יש מכשירים בעלה אחד בכד אחד, משא"כ בלולב שהוא מצוה דאורייתא בודאי אין להכשיר בנשרו רוב עליה. כה"ח אות י"ב.

ט. היינו נקטם ראש העץ. מ"א ס"ק ב'. מ"ב אות יו"ד. אבל נקטם עלה אפי' שהוא בראשה אין זה פוסל. מ"ב שם.

כמושה או נשרו מקצת עליה כשרה **ב**. והרמב"ם מכשיר בנקטם ראשה **ל**.

עין משפט זז.

או"ח סימן תרמט סעיף ג

ג. של עיר הנדחת **מ** ושל אשרה של ישראל פסול **נ**, אבל של עבודת כוכבים לכתחלה לא יטול **ס**, ואם נטל יצא בו **ע** מיום א' ואילך כיון דלא בעינן לכם.

הגה: ודוקא שלא נתכוון לזכות בו **פ**, דאם לא כן הופך להיות של ישראל

ואם עלתה בו תמרה אחר שנקטם כשר כמו בהדס, ודוקא שעלתה בו התמרה מערב יו"ט. ועיין בכה"ח בסי' תרמ"ו אות נ"ח.

י. שאינו הדר, ונפ"מ לענין שאר הימים.

כ. משמע דלכתחלה לא יקח אותו. מ"א-ק"ג. והא"ר כתב דכשרה לכתחלה, וכיון שהערבות מצויות יש להחמיר לכתחלה. מ"ב אות י"א.

ל. **ו** כמו בהדס, אבל דעה ראשונה סוברת דרק בהדס כיון שענפיו חופין עצו ואין הקטימה ניכרת, והדרו בזה שהוא עדיין עבות לא כן בנקטם ראש הערבה. ביאורי הגר"א. ונקטינן כדעה ראשונה וזו גם דעת מר"ן השו"ע, שסתם כך ואח"כ הביא דעת הרמב"ם. מ"ב אות י"ב.

מ. **ו** משנה בסוכה ל"ד ע"ב. ואתרוג ערלת חו"ל יש בזה מחלוקת אם יוצאים בזה כיון שיכול להאכיל אותה לחבירו שאינו יודע בה שהיא ערלה. ודעת המ"א להתירה בס"ק כ'. ויש חולקים עליו.

ו. ואתרוג ערלת א"י פסול אפי' בשאר הימים כיון שאינו ראוי לאכילה, וכ"כ הא"א אות כ', ומ"ב אות מ"ה.

ז. ובענין לולב הדס וערבה אין בהם איסור ערלה דאין איסור ערלה אלא דוקא בפרי וכמ"ש בשו"ע יו"ד סי' רצ"ד סעיף א'-ב'.

ח. וצריך להשגיח על האתרוגים היוצאים מא"י לחו"ל שיהיו מתוקנים ולא יהיו טבל דדעת השו"ע לפסול בטבל. כה"ח אות מ"א.

אתרוג שנאסר מחמת שבלע איסור, לדעת השו"ע בסעיף ה' דכל שלא ראוי לאכילה פסול גם בשאר הימים א"כ ה"ה אתרוג שבלע איסור. כה"ח אות מ"ב הגם שיש חולקים.

נ. ודוקא מאותם פירות שגדלו אחר שנעבד ע"י ישראל, אבל מאותם שגדלו בטרם נעבד אם נטל יצא, אבל לכתחלה לא יטול משום שנעבד מאיס למצוה. מ"ב אות י"ט, ועיין בשער הציון אות י"ז.

וטעם הפסול בשל אשרה של ישראל כיון דמיכתת שיעוריה הוי כאין לה שיעור וכמו לגבי שופר, לבוש.

ס. אפי' ביטלם העכו"ם כבר, מכיון דמאיס למצוה שנקרא עליו שם ע"ז. מ"ב אות כ"א.

ע. ואע"ג דאיסורי הנאה הם, מצות לאו ליהנות ניתנו. רש"י סוכה ל"א ע"ב. וט"ז ס"ק ג'.

פ. אלא היה בדעתו להחזירן לעכו"ם, ואיירי בשאר הימים דשאל ביום ראשון פסול. ר"ז אות י"ג.

ואינו יוצא בו.

הגה: ואם נתבטל ביד הכותי מע"ז אפי' נתכוון אח"כ הישראל לזכות בו, יוצא בו י"ח צ.

או"ח סימן תרמז סעיף ב
עיין לעיל עין משפט ז

עין משפט ט.

צ. אבל לכתחלה לא יטלו אפי' נתבטל כבר ע"ז ממנו כיון שמאוס היה כבר. לבוש.